

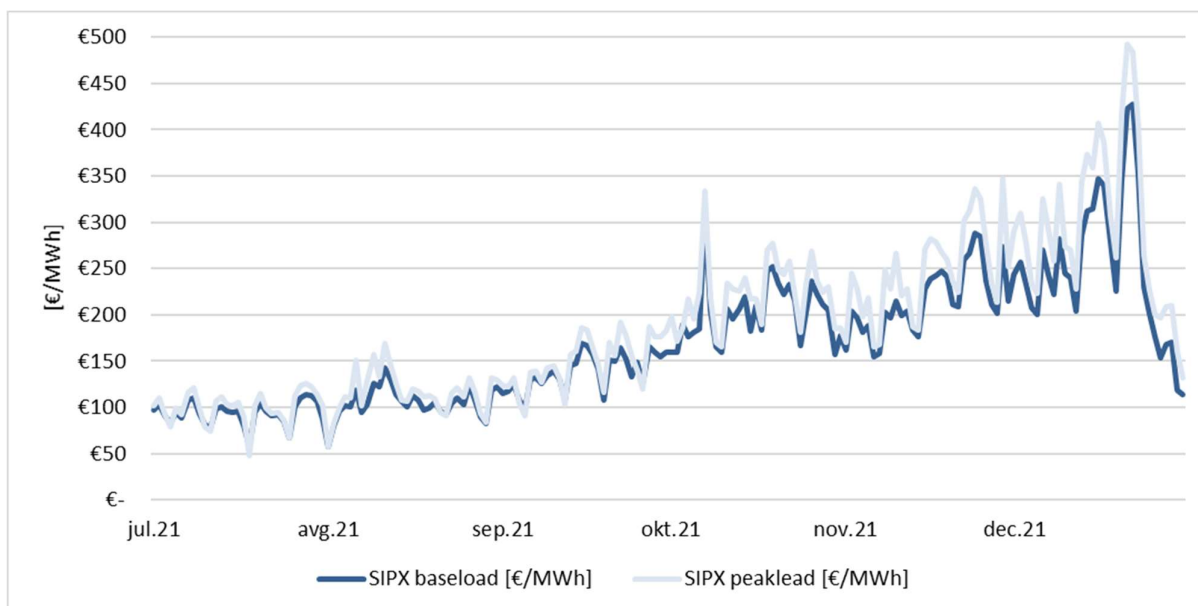
Pregled veleprodajnega trga z električno energijo v drugi polovici leta 2021

Maribor, februar 2022

GIBANJE VELEPRODAJNIH CEN ELEKTRIČNE ENERGIJE

Veleprodajne cene električne energije so tudi v drugi polovici leta 2021 nadaljevale pretežno pozitiven trend gibanja, ki so ga začrtale že v prvi polovici leta. Pozitiven trend gibanja cen se je odražal tako v primeru pasovne električne energije, kot tudi v primeru vršne električne energije. Na borzi BSP-Southpool je bila v prvi polovici leta 2021 za pasovno energijo dosežena povprečna cena indeksa »SIPX baseload« 61,16 €/MWh. V drugi polovici leta 2021 je povprečna cena pasovne energije indeksa »SIPX baseload« narastla na 167,98 €/MWh. Najvišja vrednost indeksa »SIPX baseload« v višini 427,09 €/MWh je bila dosežena na dan 22. 12. 2021. Veleprodajne cene električne energije so nato do konca leta znatno upadle, kar je bila posledica praznikov in s tem manjše rabe električne energije v industriji ter nadpovprečnih temperatur. Prav tako so takrat popustili gonilniki velike rasti v decembru, ko so se zgodili nenapovedani izpadi večjih jedrskih enot v Franciji, neugodne vremenske razmere in negotovosti v zvezi z dobavo zemeljskega plina.

Gibanje vrednosti indeksa »SIPX baseload« in »SIPX peakload« z dobavo za dan v naprej v drugi polovici leta 2021 na borzi BSP-Southpool je prikazano na Slika 1¹.

Agencija za energijo

Slika 1: Gibanje vrednosti indeksa »SIPX baseload« in »SIPX peaklead« v drugi polovici leta 2021 na slovenski borzi BSP-Southpool

Gibanje cene električne energije na nemški borzi EEX za terminalske pogodbe pasovne električne energije z dobavo v letu 2022 je prikazano na Slika 2².

¹ (BSP Energy Exchange LL C, 2022)

² (Montel, 2022)

Slika 2: Gibanje cene pasovne električne energije terminskih pogodb z dobavo v letu 2022 v drugi polovici leta 2021 na nemški borzi EEX

POVPRAŠEVANJE PO ELEKTRIČNI ENERGIJI

Rast cen električne energije je še naprej poganjala večja raba električne energije. Slednja je bila predvsem posledica povečanega odjema industrijskih odjemalcev. Povečana industrijska aktivnost je bila posledica nadaljevanja okrevanja gospodarstev iz prve polovice leta 2021. Slednje se je še naprej odražalo v rasti bruto domačega proizvoda. Glede na podatke Eurostata je bila v tretjem četrtletju leta 2021 v EU dosežena rast bruto domačega proizvoda v višini 2,2 % glede na prejšnje četrtletje. Rast se je nadaljevala tudi v zadnjem četrtletju leta 2021, ko je po prvih podatkih Eurostata znašala 0,4 % v primerjavi s četrtletjem pred tem. V primerjavi z enakim obdobjem leto prej je rast bruto domačega proizvoda v EU v tretjem četrtletju znašala 4,1 %, med tem ko je po prvih podatkih Eurostata v zadnjem četrtletju znašala 4,8 %³.

V tretjem četrtletju leta 2021 je odjem električne energije v EU dosegel raven iz tretjega četrtletja leta 2019, obdobja pred začetkom epidemije. V primerjavi s tretjim četrtletjem leta 2020 se je odjem povečal za 3 %. Poleg industrije so k rasti odjema prispevala tudi gospodinjstva. Slednja so zaradi toplejšega poletja povečala odjem električne energije za namen hlajenja, prav tako pa je bilo mogoče zaznati vpliv vremenskih dejavnikov pri povečanju odjema električne energije zaradi ogrevanja v zadnjem četrtletju leta 2021. V tem obdobju je bil nekoliko hladnejši predvsem november⁴.

Globalno povpraševanje po električni energiji je v letu 2021 po podatkih Mednarodne agencije za energijo doseglo več kot 6 % rast. Gre za višjo rast od prvotnih napovedi, ki je še preseгла rast iz leta 2010, ko se je pričelo okrevanje po finančni krizi. Okrevanje povpraševanja je imelo velik vpliv na oskrbovalne verige s premogom in plinom, ki se niso mogle pravočasno odzvati na povečano povpraševanje, kar je izdatno vplivalo na cene energentov. V največji meri na povečano rast globalnega povpraševanja po električni energiji še naprej vpliva Kitajska. Slednja je tudi v tretjem četrtletju zabeležila 11 % rast porabe električne energije v primerjavi z enakim obdobjem leto poprej, v zadnjem četrtletju pa se je rast povpraševanja zaradi pomanjkanja premoga na Kitajskem nekoliko zmanjšala. V letu 2021 je rast povpraševanja po električni energiji na Kitajskem znašala okoli 10 %⁵.

³ (Eurostat, 2022)

⁴ (European Commission, 2022, str. 3-4)

⁵ (International energy agency, 2022, str. 9-10)

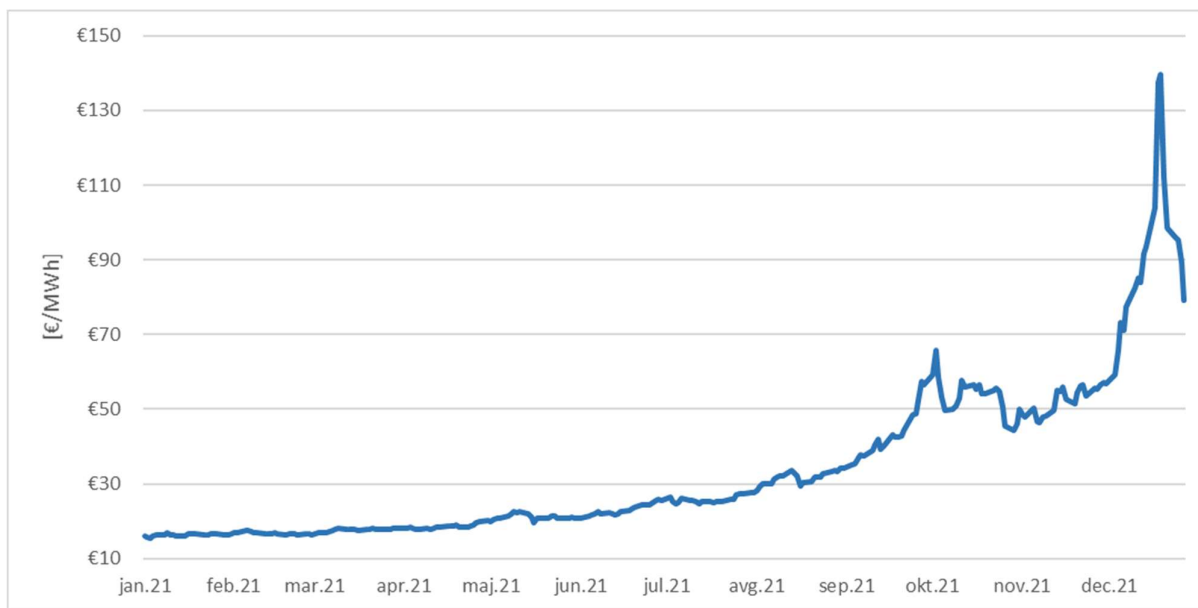
PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Na rast cene električne energije so v drugi polovici leta 2021 še naprej močno vplivali vhodni energenti pri proizvodnji električne energije. V Nemčiji, ki ima najlikvidnejši veleprodajni trg električne energije v EU, se je tudi v drugi polovici leta 2021 nadaljeval trend upadanja deleža obnovljivih virov ter na drugi strani trend rasti deleža fosilnih virov v proizvodnem miksu električne energije.

Delež rabe obnovljivih virov energije pri proizvodnji električne energije je bil v drugi polovici leta 2021 manjši za 1,4 odstotne točke v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Znotraj obnovljivih virov je bila najbolj izrazita sprememba pri deležu proizvedene električne energije iz biomase, ki je bil za 1,3 odstotne točke manjši ter pri deležu proizvedene električne energije v vetrnih elektrarnah, ki je bil za 0,8 odstotne točke manjši v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Delež proizvedene električne energije v sončnih elektrarnah se je ohranil na enaki ravni, kot v enakem obdobju leto prej, delež proizvedene električne energije v hidro elektrarnah pa se je povečal za 0,6 odstotne točke v primerjavi z enakim obdobjem leto prej.

Delež proizvedene električne energije iz naslova fosilnih virov je v drugi polovici leta 2021 zrastel za 0,4 odstotne točke v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Znotraj fosilnih virov je bila opažena večja rast deleža proizvedene električne energije v premogovnih termoelektarnah. Rast deleža je v primerjavi z enakim obdobjem leto prej znašala 4,2 odstotne točke. Na drugi strani so rastoče cene plina botrovale k zmanjševanju deleža proizvedene električne energije v plinskih termoelektarnah za 3,8 odstotne točke v primerjavi z enakim obdobjem leta 2020⁶.

Rastoče cene plina so v drugem polletju povzročile prehod na proizvodnjo električne energije iz plina na premog. Gibanje cene zemeljskega plina v drugi polovici leta 2021 na nizozemski borzi TTF za termske pogodbe z dobavo v letu 2022 je prikazano na Slika 3⁷.

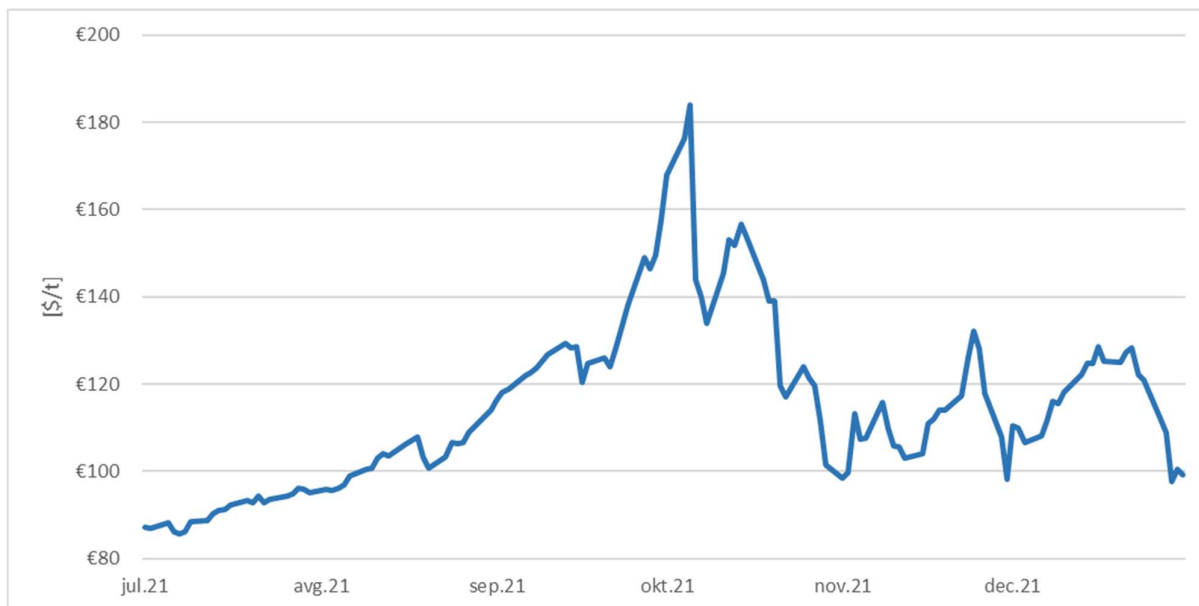
Slika 3: Gibanje cene zemeljskega plina za termske pogodbe z dobavo v letu 2022 v drugi polovici leta 2021 na nizozemski borzi TTF

V tretjem četrtletju leta 2021 je proizvodnja električne energije v premogovnih termoelektarnah v EU narastla za 15 % v primerjavi z enakim obdobjem leto prej. Povpraševanje po premogu je še naprej ustvarjalo pritisk na cene premoga, ki se je odražal v rastočih cenah. Premog je v

⁶ (Fraunhofer Institute for Solar Energy Systems ISE, 2022)

⁷ (Montel, 2022)

drugi polovici leta 2021 presegel ravni cen iz prve polovice leta. Gibanje cene premoga terminskih pogodb z dobavo v letu 2022 na rotterdamski borzi je prikazano na Slika 4⁸.

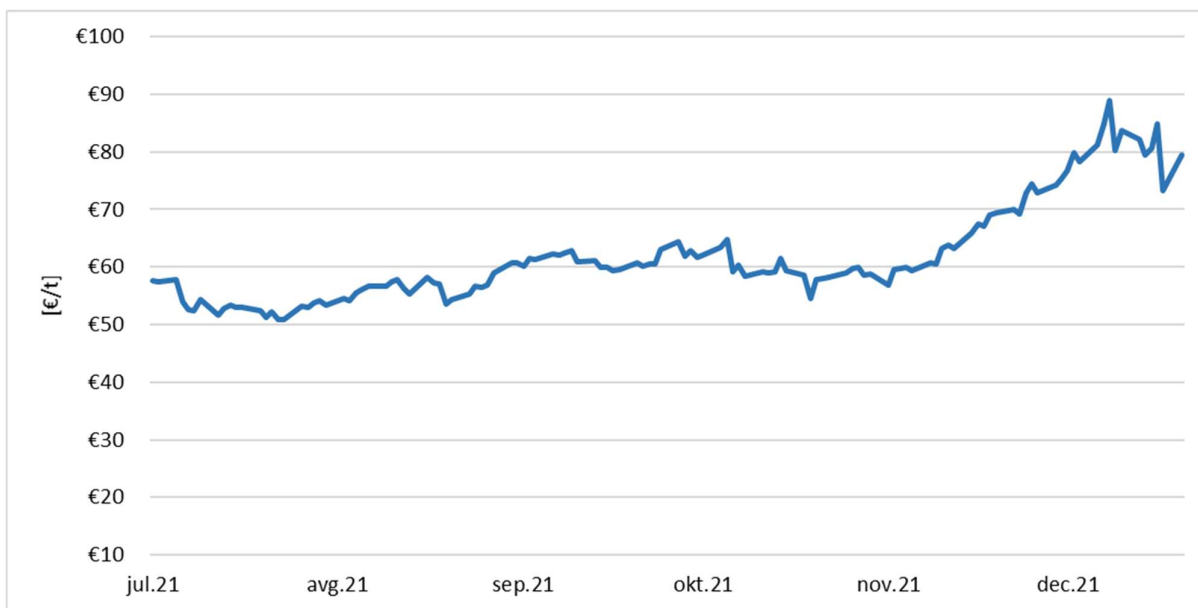

Slika 4: Gibanje cene premoga za termiske pogodbe z dobavo v letu 2022 v drugi polovici leta 2021 na rotterdamski borzi

EMISIJSKI KUPONI

Prehajanje proizvajalcev električne energije iz plina na premog je bilo v drugi polovici leta 2021 intenzivno kljub temu, da so rastle tudi cene emisijskih kuponov. Slednje vplivajo na končno ceno proizvedene električne energije. Potrebo po nakupu emisijskih kuponov vsakemu izmed proizvajalcev določajo izpusti emisij med samo proizvodnjo. Slednji so v primeru proizvodnje električne energije iz premoga višji kot v primeru proizvodnje električne energije iz plina. Eden izmed razlogov rasti cene emisijskih kuponov je tako ravno povečana proizvodnja električne energije v premogovnih termoelektrarnah. Neposredno je na rast cene emisijskih kuponov vplivala tudi povečana industrijska aktivnost, saj je tudi industrija v odvisnosti od njenih izpustov zavezana k nakupu emisijskih kuponov. Dodaten pritisk na gibanje cene emisijskih kuponov je še naprej povzročala nespremenjena ambicioznost na področju okoljskih politik. Cene emisijskih kuponov z dobavo v decembru 2021 so v drugi polovici leta dosegle novo rekordno vrednost. Na trgovni dan 8. 12. 2021 je bila ob koncu trgovanja dosežena poravnalna cena 88,88 €/tCO₂. Gibanje cene emisijskih kuponov je prikazano na Slika 5.

⁸ (Montel, 2022)

Slika 5: Gibanje cene emisijskih kuponov za termnske pogodbe z dobavo v decembru 2021 v drugi polovici leta 2021

SKLEP

Cene električne energije so v drugi polovici leta 2021 v Evropi dosegle najvišje zgodovinske vrednosti. Rast cen električne energije je v največji meri izvirala iz globalne rasti odjema električne energije. Tudi v letu 2022 Mednarodna agencija za energijo ocenjuje, da se bo rast povpraševanja nadaljevala. Po njihovi oceni bo znašala 3 % v primerjavi z letom 2021⁹. Glede na to oceno bo pritisk na oskrbovalne verige energentov nekoliko manjši kot v letu 2021⁹. Razmere bodo še naprej odvisne od gibanja cene premoga, plina, nafte in emisijskih kuponov. Cene energentov sicer tudi v začetku leta 2022 ostajajo na relativno visoki ravni, vojna med Rusijo in Ukrajino pa zaenkrat še ne daje indikacij po kratkoročni umiritvi cen.

V drugi polovici leta 2021 so se višje veleprodajne cene električne energije pričele prenašati na maloprodajni trg. Osem dobaviteljev električne energije na slovenskem maloprodajnem trgu, ki dobavljajo električno energijo gospodinjskim odjemalcem se je odločilo za dvig maloprodajnih cen. Spremembe so opažene tudi na področju akcijskih ponudb dobaviteljev, saj se slednje po izteku niso nadomeščale s primerljivimi kar zadeva cen, oziroma se pogosto sploh niso nadomeščale¹⁰.

⁹ (International energy agency, 2022, str. 9)

¹⁰ (Agencija za energijo, 2022)

VIRI

Agencija za energijo. (21. 02 2022). <https://www.agen-rs.si>. Pridobljeno iz <https://www.agen-rs.si/primerjalnik>: <https://www.agen-rs.si/primerjalnik>

BSP Energy Exchange LL C. (21. 2 2022). *Bsp-southpool*. Pridobljeno iz [Bsp-southpool](https://www.bsp-southpool.com/): <https://www.bsp-southpool.com/>

European Commission. (2022). *Quarterly Report on European Electricity Markets*. Bruselj: European Commission.

Eurostat. (2022). *Preliminary flash estimate for the fourth quarter of 2021*. Luksemburg: Eurostat.

Fraunhofer Institute for Solar Energy Systems ISE. (21. 2 2022). <https://energy-charts.info/>. Pridobljeno iz <https://energy-charts.info/>: https://energy-charts.info/charts/energy_pie/chart.htm?l=en&c=DE&interval=month&year=2021&month=06

International energy agency. (2022). *Electricity Market Report January 2022*. Pariz: International energy agency.

Montel. (21. 2 2022). <https://www.montelnews.com>. Pridobljeno iz <https://www.montelnews.com>: <https://www.montelnews.com>